



QORTI TA' L-APPELL

**ONOR. IMHALLEF
PHILIP SCIBERRAS**

Seduta tas-7 ta' Mejju, 2010

Appell Civili Numru. 6/2010

**Atlas Insurance kif surrogata fid-drittijiet ta' l-
assikurat taghha Bezzina Ship Repair Yard Limited**

vs

Anthony Busuttil u Alan Ellul

Il-Qorti,

Fil-25 ta' Jannar, 2010, l-Arbitru fic-Centru Malti ta' l-Arbitragg ippronunzja s-segwenti decizjoni fl-ismijiet premissi:-

“Ir-rikorrenti qed jitolbu l-hlas ta' €342.88 (LM147.20) danni kagonati fil-vettura RXL888 propjeta ta' Bezzina Ship Repair Yard f'incident bejn vettura DAO186 misjuqa minn Anthony Busuttil u vettura GRE181 misjuqa minn Alan Ellul fejn il-vettura tar-rikorrenti ma kellha ebda parti fl-incident. Bl-ispejjez inkluz dawk ta' l-ittra legali tal-

10 ta' Lulju 2007 u ta' l-ittra ufficjali tas-7 ta' Awissu 2007 u bl-imghax.

L-intimat Alan Ellul irrisponda preliminarjament illi s-socjeta rikorrenti trid tipprova s-surroga. Inoltre, l-incident sehh bi htija ta' Anthony Busuttil li qasam il-linja medjana ta' Triq il-Qaliet u invada l-karregjata ta' Ellul u habat fih. Bid-daqqa l-vettura ta' Ellul baqghet iddur u laqtet il-vettura tar-rikorrenti. Irrisponda wkoll illi s-socjeta rikorrenti trid tipprova d-danni sofferti.

L-intimat Anthony Busuttil irrisponda illi l-incident sehh bi htija ta' Alan Ellul li kien isuq fuq in-naha hazina tat-triq u konsegwentement habat maghha u tefaghha fuq il-vettura tar-rikorrenti.

Provi

Anthony Busuttil xehed li kien isuq il-vettura DAO186 bil-mara magenbu. Kien tiela mid-direzzjoni tac-Cerviola u ried idur ma' l-ewwel triq fuq il-lemin tieghu. Kien bil-lejl. Hu u tiela xeghel l-indicator tal-lemin u mill-faccata kienet niezla karozza tul ta' xi erba' vetturi boghod minnu. Hu waqaf fuq in-naha tieghu tat-triq, miksor ftit lejn il-lemin. Fuq ix-xellug tieghu kien hemm il-karozzi pparkjati. Dak il-hin martu qaltlu 'diehel fuqna' u kienet qed tirreferi ghall-vettura ohra u mhux dik li ra niezla. Din il-vettura li lemhet martu kienet qed taqsam minn naha taghha tat-triq ghan-naha tagghom u kienet gejjja b'sahhitha. Hu ra din il-vettura wkoll. Id-daqqa hadha faccata fin-nofs lejn ix-xellug, u dawru fuqu nnifsu u laqat Golf ipparkjat fuq ix-xellug tat-triq.

Fil-kontro ezami hu mmarka bl-ittra 'Z' il-punt ta' l-impatt. Zied li mnejn kienet gejjja l-vettura l-ohra t-triq hi ghat-tond u kien gia qed jikser il-barra meta rah. Il-vettura l-ohra laqtitu bil-faccata wkoll. Il-hgieg kien fuq in-naha tieghu tat-triq fejn immarka *l-spot of impact*. Qal li wara l-impatt il-vettura l-

ohra regghet marret fuq in-naha taghha tat-triq u kisret ghax-xellug l-isfel. Ma' l-impatt telaq siequ minn fuq il-brake.

Martu Rita Busuttil ikkoroborat ix-xiehda ta' zewgha. Fil-kontro ezami qalet li rat iz-zewg vetturi wara xulxin wahda niezla fuq in-naha taghha tat-triq u ta' warajha fuq in-naha hazina. Ta' quddiem lahqet ghaddithom qabel l-impatt. Hi rat il-vettura li dahlet fihom niezla fuq in-naha hazina tat-triq minn tlett karozzi lura u kienet gejjja bi *speed*. Hi cahdet li kienu jaqsmu t-triq. Kienu dritti fil-*lane* u ma tafx kif tathom id-daqqa l-vettura l-ohra ghax ghalqet ghajnejha.

L-intimat Alan Ellul xehed li kien niezel minn Triq il-Qaliet fid-direzzjoni ta' Haz Zabbar. Mieghu kellu passiggiera. Fil-genb tax-xellug kellu l-karozzi pparkjati. Mill-karregjata l-ohra kien tiela t-traffiku. Kif wasal vicin l-inkrocju ta' Triq il-Granmastri hares biex jara kienx hemm vetturi jistennew biex jaqsmu u la kien hemm vetturi weqfin u lanqas vetturi bl-indicator mixghul. F'daqqa wahda l-vettura DAO186 li kienet gejjja mill-faccata daret bis-sahha fid-direzzjoni ta' Triq il-Granmastri u baqghet diehla fih. Kif ra, kiser l-istearing lejn il-lemin biex jevitaha pero l-parti ta' quddiem tax-xellug tal-vettura tieghu laqtet il-parti ta' quddiem tax-xellug tal-vettura l-ohra. Id-daqqa kienet kbira hafna minhabba li hu kien ghan-nizla u l-iehor kien gej b'sahhtu. Mad-daqqa l-vettura tieghu daret dawra mejt u spiccat l-isfel in-naha tax-xellug mentri l-vettura l-ohra daret lura u tkaxkret fil-karregjata li kienet tiela minnha u laqtet Golf. L-incident sehh fuq in-naha tieghu tat-triq ftit il-fuq mill-kantuniera bejn Triq il-Qaliet u Triq il-Granmastri. It-triq mhix dritta izda fiha liwja konsiderevoli. Wara l-incident cempel lill-genituri tieghu li joqoghdu vicin.

Fil-kontro ezami xehed li kien isuq b'xi 30 kilometru fis-siegħa u kien għadu kif telaq mid-dar.

Ma ftakarx rax vetturi ohra gejjin mill-faccata qabel l-incident. Hu ra l-vettura l-ohra f'daqqa gejjja lejha. Hu mmarka b'cirku fejn sehhet il-habta. Il-liwja kienet fuq il-lemin tieghu u wara d-daqqa ma jiftakarx ezatt fejn spiccaw il-vetturi. Hu laqat karozza fuq ix-xellug wara l-impatt.

Missieru Emanuel Ellul mar fuq il-lok ta' l-incident f'it minuti wara l-incident ghax joqghod vicin u wara li cempillu t-tifel. Qal li z-zewg vetturi kienu fuq in-naha taghhom tat-triq pero kien hemm hafna tifrik ta' plastic u hgieg fil-karregjata tal-vettura ta' ibnu l-fuq minn fejn waqfet lejha il-linja medjana. Minn dan il-punt aktar l-isfel kien hemm zejt li kien icarcar sa fejn kienet wieqfa l-vettura l-ohra. Hu pprezenta *aerial view* tat-triq li turi liwja qawwija u ritratti li ha hu minuti wara l-incident li juru l-pozizzjoni kif spiccaw il-vetturi wara l-incident, li skond hu dawn juru li l-incident sehhet fuq in-naha tat-triq tat-tifel.

Fil-kontro ezami qal li jaqbel mal-pozizzjoni tal-vetturi li jidhru fl-isketch. Ic-Civil Protection tefghu r-ramel mal-karregjata li kienet il-vettura tat-tifel.

Is-surgent Isabelle Camilleri li nvestigat l-incident in kwistjoni qalet li l-isketch ghamlitu hi u t-triq fejn sehhet l-incident hi fid-dritt ghax il-kurvatura li fiha hi fit-tul. Tiftakar li kien hemm id-debris izda ma tiftakarx ghax mhux indikat. Id-debris kien jikkonsisti fi frakk u xi ilma u zejt ghax gew ta-Civil Protection u ghattewh.

PC Roger Mifsud xehed li Emanuel Ellul hu missier il-mara tieghu. Kien *night watch mal-Mobile Squad* u gie msejjah fuq il-lok tal-incident. Hu qal li sejhu lic-Civil Protection minhabba zjut ma' l-art, cioe` roqgha zejt f'nofs it-triq pero fuq in-naha tat-triq ta' Ellul. Hu mmarka bl-ittra "X" b'cirku fuq l-isketch fejn ra z-zejt. Hdejn iz-zejt kien hemm debris tal-habta, cioe` hgieg u plastic fl-istess karregjata.

Fil-kontro ezami qal li ma nvestigax il-kaz hu. Kien hemm debris bejn il-quddiem tal-vettura ta' Ellul u vettura BAH762 fuq ix-xellug taghha. Ma kienx hemm debris fil-*lane* l-ohra.

Konsiderazzjonijiet

Bla dubbju l-vettura tas-socjeta rikorrenti Bezzina Ship Repair Yard Limited ma kellha ebda responsabilita` f'dan l-incident. Kienet ipparkjata mal-bankina meta ntaqtet mill-vettura ta' Busuttil konsegwenza tal-kollizjoni mal-vettura ta' Ellul.

Kwindi dak li jrid jigi deciz f'dan l-arbitragg hi r-responsabilita` o meno ta' wiehed jew iz-zewg intimati f'din il-kollizjoni li htija taghha sofriet hsara l-vettura ta' Bezzina Ship Repair Yard Limited.

Il-kontestazzjoni hi wahda semplici. Filwaqt li Busuttil qed jallega li Ellul xiref ghan-naha tieghu tat-triq u laqtu meta l-istess Busuttil kien wieqaf jistenna biex jaqsam ghal-lemin fuq in-naha tieghu tat-triq, Ellul jallega l-kontra, cioe` illi Busuttil qasam minn naha ghall-ohra tat-triq waqt li Ellul kien fil-karregjata tieghu niezel Triq il-Qaliet, Marsascale, u dan sabiex jidhol fi triq laterali fuq ix-xellug ta' Ellul, cioe` Triq il-Gransmastri.

L-arbitru ghamel access fuq il-lok ta' l-incident u kkonstata illi Triq il-Qaliet fil-vicinanze ta' Triq il-Granmastri hi inklinata sew b'zewg karregjati pjuttost wesghin li pero bil-parking fuq kull naha ma jhallux spazju wisq ta' manuvrar pero bizzejjed biex vettura fuq kull naha sejra f'direzzjoni opposta zzomm il-karregjata taghha bla xkiel. Hemm linja medjana mhux interrotta fit-triq, ghalkemm bilkemm tidher hlief fil-parti fejn hemm Triq il-Granmastri, biex tippermetti vetturi telghin Triq il-Qaliet jiksru mal-lemin ghall-imsemmija triq laterali. L-arbitru saq fiz-zewg direzzjonijiet u kkonstata illi ghalkemm fejn sehh l-incident il-parti

tat-triq hi inklinata sew pero hemm vizwali tajba u fit-tul miz-zewg nahat

L-arbitru jirrileva illi l-incident sehh bil-lejl meta l-prudenza tas-sewwieq titlob aktar assidwita minhabba n-nuqqas ta' dawl naturali. It-triq pero hi mdawwla u ma kinitx xita.

Il-verzjonijiet tal-partijiet kienu konfliggenti u anki a *tempo vergine* sostnew l-allegazzjonijiet li regghu tennew quddiem l-arbitru, ghalkemm Anthony Busuttil ma jghidx specifikament li ried jikser ghal Triq il-Granmastri, izda li kien tiela' ghad-dritt. Pero l-arbitru ma jqis li dan in-nuqqas kien xi wiehed intenzjonali jew suspettuz da parti ta' Anthony Busuttil, meta tqis li s-sewwieqa kienu ghadhom kif ghaddew minn trawma ta' habta qawwija u l-pulizija li jiehu l-verzjonijiet tal-partijiet mhux dejjem jidhol fid-dettalji ta' l-incident. Fil-fatt Anthony Busuttil kien tiela' l-fuq fit-triq bhala direzzjoni qabel l-incident, u x-xiehda tieghu quddiem l-arbitru ma tmerix dan il-fatt.

Dan hu kaz fejn il-fatti jridu jaghtu ragun lil sewwieq jew iehor ghaliex l-allegazzjoni tal-partijiet hi l-invazjoni tal-karregjata da parti tas-sewwieq l-iehor, u dan kontra r-regoli tas-sewqan u b'kontravvenzjoni cara ta' l-obbligu tal-*proper lookout* li kull sewwieq hu obligat josserva.

Sfortunatament is-surgent Camilleri li nvestigat l-incident, ghalkemm ghamlet skizz ta' l-incident u l-partijiet jaqblu fejn spickaw il-vetturi wara l-impatt, ma ghamlet ebda indikazzjoni ta' *spot of impact* jew almenu kif kien mifrux id-debris jew ir-roqgha zejt li PC Roger Mifsud tal-*Mobile Squad* li mar fuq il-lok ta' l-incident rriskontra u xehed dwarha.

Ovvjament is-sewwieqa, b'riferenza ghall-isketch ipoggu l-*spot of impact* fuq in-naha taghom tat-triq u l-mod kif il-vetturi spickaw wara l-impatt ma

jmerix sewwieq jew iehor dwar *l-spot of impact* indikati minnhom.

L-arbitru fela wkoll il-hsarat li minn natura taghhom jindika impatt qawwi li wkoll ma jmerix l-allegazzjoni tas-sewwieqa dwar kif sehh l-incident u l-mod ta' sewqan li wassal ghal tali hsarat fl-incident.

Il-pozizzjoni tal-hsarat hi ftit anomala biz-zewg vetturi jsofru hsarat principalment fuq il-parti frontali xellugija tal-vetturi taghhom pero l-arbitru ma setax jirriveva b'mod konkret xi fattur li jimmilita favur sewwieq jew iehor fil-verzjonijiet moghtija minnhom, liema verzjonijiet mehudin wahedhom huma verosimili.

Dak li jista' jmejjel il-bilanc pero hi x-xiehda ta' PC Roger Mifsud li hu membru tal-mobile squad li nzerta jigi r-ragel ta' oht Alan Ellul u kien night watch u mar fuq il-lok ta' l-incident, kif ukoll ix-xiehda u ritratti mehuda minn missier Alan Ellul ftit minuti wara l-incident. Ix-xiehda ta' dawn iz-zewg persuni hi fis-sens illi d-debris u z-zejt qieghed fuq in-naha tat-triq mnejn kien niezel Ellul li jfisser li l-incident sehh kif xehed Ellul u mhux kif allega Busuttil. Jista' jigi objettat u allegat illi x-xiehda ta' dawn il-persuni mhix attendibbli ghaliex it-tnejn ghandhom interess dirett fl-incident billi Alan Ellul hu membru tal-familja, pero l-arbitru jirriveva illi apparti ma hemm ebda divjet li membri tal-familja jkunu xhieda, kull testimonjanza trid tigi evalwata skond il-provi u jekk attendibbli mehud in konsiderazzjoni l-fatti kollha li jirrizultaw, xejn ma josta lill-arbitru li jaghti tali xiehda l-kredibilita` u l-importanza misthoqqa.

Iz-zewg xhieda ma rawx l-incident isehh pero kienu fuq il-lok ta' l-incident ftit tal-hin wara. Emanuel Ellul esebixxa diversi ritratti ta' l-incident mehudin dak il-hin u l-ghada. L-arbitru rrileva illi r-ritratti juru roqgha miksija bit-trabb biswit u l-barra

mill-vettura ta' Ellul. Dan ma jfissirx li l-impatt sehh hemm billi wara l-impatt il-vetturi spostaw ruhhom sakemm strahu mal-vetturi stazzjonarji li habtu maghhom. Il-fatt li hemm iz-zejt jista' jfisser li dan skula wara li l-vettura ta' Ellul waqfet u mhux necessarjament ghax l-impatt sehh f'dik il-parti immedjata tat-triq.

Rigward it-debris ma' l-art l-arbitru jirrileva illi fejn waqfu l-vetturi mhux fejn sehh l-incident ghax l-incident sehh xi ftit lura mnejn tidher wieqfa l-vettura ta' Ellul u cioe` vicin l-inkrocju ta' Triq il-Granmastri. Dan jinghad ghax Ellul kien ghan-nizla u hu verosimili li bl-impatt iz-zewg vetturi ntefghu iktar lura sakemm waqfu. Ir-ritratti ma jghinix biex jigi stabbilit it-tifrik ma' l-ewwel impatt bejn il-vetturi li zgur kien rilevanti meqjus in-natura tal-hsarat tal-vetturi. Ghal dawn ir-ragunijiet ix-xiehda ta' missier Ellul u PC Roger Mifsud ma jistghux jinghataw il-piz mehtieg biex jitfghu il-bilanc favur l-intimat Ellul.

Dan hu kaz fejn l-arbitru, avolja jaghti ragun lir-rikorrenti li sofrew danni minn kollizzjoni li sehhet bejn il-vetturi misjuqa mill-intimati, ma ghandux provi cari bizzejjed fejn jista' jatribwixxi r-responsabilita` lil wiehed jew l-iehor ghall-incident.

Madankollu l-arbitru jirrileva illi l-vettura tar-rikorrenti Bezzina Ship Repair Yard Limited sofriet hsara mill-impatt dirett li sofriet mill-vettura ta' Alan Ellul. Fil-konfront tar-rikorrenti kien l-obbligu ta' Alan Ellul li jiskaguna ruhu mir-responsabilita` ghall-hsarat kommessi billi jipprova li l-incident sehh bi htija ta' Anthony Busuttil u b'hekk hu spicca dahal fil-vettura tas-socjeta rikorrenti Bezzina Ship Repair Yard Limited. Din il-prova ma saritx b'mod sodisfacenti. Alan Ellul mhux qed jecepixxi *forza magguri* jew *casus* izda qed jibbaza d-difiza tieghu fil-konfront tar-rikorrenti fuq l-allegazzjoni li l-incident sehh bi htija ta' Anthony Busuttil. Billi din il-prova ma saritx b'mod li trid il-

ligi, cioe` li min qed jallega jrid jipprova dak allegat b'mod li l-gudikant ikollu konvinzjoni morali li fil-fatt dak allegat hu ppruvat, l-arbitru ma jibqalu ebda triq ohra hlief li jiddikjara lil Alan Ellul responsabbli ghall-hsara kommissa fil-vettura tas-socjeta` rikorrenti Bezzina Ship Repair Yard Limited.

Danni

Ir-rikorrenti esibew survey u ricevuti ta' tiswija, Dok ZM2 sa ZM6 ammontanti ghal €314.93 (Lm135.20) eskluż l-ispejjeż tas-survey li solitament ikun ta' €27.95 (Lm12) li jaqbel mal-ammont pretiz ta' €342.88 (Lm147.20).

L-arbitru ghalhekk jaqta' u jiddeciedi billi jsib lil Alan Ellul responsabbli ghall-hsarat sofferti fil-kollizzjoni bejn il-vettura li kien isuq, cioe` GRE181 u l-vettura tas-socjeta rikorrenti RXL888 u jikkundannah ihallas lir-rikorrenti s-somma ta' €342.88 (Lm147.20) in linea ta' danni bl-ispejjeż kollha u bl-imghax mis-7 ta' Awissu 2007.”

L-appell ta' Alan Ellul fil-kontestazzjoni tal-lodo ta' l-Arbitru hu fis-sens illi gjaladarba kienet il-vettura misjuqa minn Anthony Busuttil li habtet fil-vettura ta' Bezzina Ship Repair Yard Limited, l-Arbitru ma ddecidiex sewwa u naqas milli japplika kif imiss id-disposizzjonijiet ta' l-Artikoli 1031 u 1032(1) tal-Kodici Civili;

Intqal minn din il-Qorti illi “bla dubju, il-valutazzjoni tal-fatti u tal-provi, istituzzjonalment rimessi lill-Arbitru mill-partijiet ma humiex sindakabbli f'din is-sede, hlief fejn dik l-istess valutazzjoni ma tkunx logikament u kongruwament motivata jew ghall-kaz fejn l-Arbitru jkun ivvjola r-regola tad-dritt in materja”. Ara “**Ricoinvest Limited -vs- Catherine Ripard**”, 10 ta' Mejju, 2006;

Fil-kaz prezenti l-Arbitru kkonsidra illi mid-dinamika ta' l-incident ma kienx in grad li jiddetermina min miz-zewg sewwieqa involuti fl-iskontru kien fi htija. B'danakollu, a differenza tal-kaz fl-ismijiet "Emanuel Ellul *et -vs-* Anthony Busuttil" (Appell Numru 7/10) li kien miexi kontestwalment da' dan, gjaldarba hawnhekk si tratta ta' talba ghal rizarciment ta' danni minn terz li sofra hsara fil-vettura parkeggjata b'rizultat ta' l-istess skontru, l-Arbitru ghadda biex jattribwixxi htija fl-appellanti;

Purament mill-perspettiva tad-dritt, ex-Artikoli 1031 u 1032 tal-Kodici Civili, biex tali deduzzjoni seta' jkollha legam mal-kuncett tal-kolpa fl-appellanti ghall-hsara fil-vettura tat-terz ried ikun effettivament stabbilit illi kienet in-nuqqas ta' prudenza, tad-diligenza u tal-hsieb tal-missier tajjed tal-familja fl-appellanti l-*causa causans* ta' l-event lesiv. Dan hu ben not fid-dottrina legali u fil-gurisprudenza in kwantu "hu imprexxindibilmement mehtieg biex ikun hemm lok ghad-danni, li jkun hemm ness ta' kawzalita` bejn il-fatt kolpevoli u l-konsegwenza dannuza". Ara "**John Debono *et -vs-* Neg. Joseph Muscat *proprio et nomine***", Appell Kummercjali, 26 ta' Frar, 1960;

Fil-kaz ta' l-incident in disamina, avolja l-Arbitru deherlu bhala stat ta' fatt apprezzat minnu illi ma kienx f'qaghda li jiddefinixxi min miz-zewg sewwieqa kellu jitqies responsabbli, eppure imbaghad ma jidherx li, oggettivament, apprezza bizzejjed illi l-azzjoni migjuba fis-sehh *di fronte* ghat-terz assikurat ma kienetx il-konkors ta' xi kondotta negattiva da parti ta' l-appellanti izda *se mai* tas-sewwieq l-iehor Anthony Busuttil, gjaladarba kienet il-vettura ta' dan li laqtet il-karozza Numru ta' Registrazzjoni RXL 888 ta' proprjeta` ta' l-assikurat. L-iskizz u r-Road Accident Report ma jhallu l-ebda dubju dwar dan. Din mhix mera denunzja ta' l-apprezzament ta' fatt ghaliex ghalkemm jista' jkun li l-motivazzjoni ta' l-Arbitru kienet hekk indotta minn zvista, dan ma jeliminax l-konstatazzjoni ovvja illi dik il-motivazzjoni tiddifetta in kwantu ghall-element tal-htija, u dan igib, fil-fehma tal-Qorti, illi d-decizjoni dwar il-punt tal-ligi hu *prima facie*

Kopja Informali ta' Sentenza

miftuh ghal dubbju serju [Artikolu 70A (3), Kapitolu 387] in kwantu ghall-applikazzjoni errata tal-kanoni tad-dritt ghall-elementi ta' fatt accertat;

Jikkonsegwi minn dan li nghad illi l-aggravju hu wiehed fondat u din il-Qorti ser twarrab il-lodo ta' l-Arbitru *di fronte* ghall-appellanti u, in virtu ta' l-Artikolu 71 ta' l-istess Kapitolu 387, tiddeciedi illi d-danni reklamati mis-socjeta` assicuratrici ghandhom invece jitbaw minn Anthony Busuttil.

Ghal dawn il-motivi l-Qorti qed tilqa' l-appell, timmodifika d-decizjoni ta' l-Arbitru fis-sens illi ghar-rizarciment tad-danni reklamati mis-socjeta` assicuratrici ghandu jaghmel tajjeb is-sewwieq Anthony Busuttil. Fic-cirkostanzi, huwa xieraq u gust illi l-ispejjez tal-prezenti appell jitbaw nofs bin-nofs bejn l-istess Anthony Busuttil u l-appellanti Alan Ellul.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----